

Holszany, m-ko w pow. oszmiańskim, gub. wileńskiej, nad rz. Łustą lub Żygianką (dopł. Berezyny) o w. 18 od Oszmiany, 93 w. od Wilna. Zarząd gminy, sąd pokoju, szkółka elementarna, st. pocztowa, cerkiew parafjalna. Ludność m-ka wynosi przeszło 3 tys. osób płci obojej; chrześcijanie trudnią się wyrobem wełnianych rękawiczek, pończoch i kaftanów, zw. holszańskimi. Browar piwny i 4 garbarnie. Stara rezydencja ks. Algimuntowiczów Holszańskich, a ich murowana siedziba na górze sypanej o $\frac{1}{2}$ mili od miasteczka. Dziś z niej ani śladu. Sapiehowie następnie wzniesli tu zamek, który w części jest

zamieszkały dotąd, a w części zostaje w ruinie. Paweł Sapieha w r. 1618 fundował tu ogromny kościół mur. w stylu romańskim i osadził przy nim Franciszkanów. Następnie, po kasacie klasztoru, gmach został przerebiony na koszary wojskowe.

W kościele tutejszym jest granitowy sarkofag jednego z Sapiehów z 3 żonami. W r. 1642 w Holszanach odbyła się pierwsza eksdywizja dóbr na rzecz wierzycieli, przy Sapiebach pozostała tylko połowa całej majątności z rezydencją. Ostatnio dobra wraz z miasteczkiem pozostawały w rękach Korsaków i zostały sprzedane pod przymusem Gorbuniewowi, w którego córki Jagminowej ręku pozostają one dotychczas.